

Motion till riksdagen 2020/21:2465

av **Marta Obminska (M)**

Krav på uppföljning av frånvaro i skolan på grund av eventuellt hedersförtryck

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frånvaro i grundskolan ska följas upp när den grundar sig i eventuellt hedersförtryck och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige råder det skol- och närvaroplikt i grundskolan. Elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om de inte har giltigt skäl att utebli. Giltiga skäl för frånvaro är exempelvis sjukdom eller beviljad ledighet. Det är rektorn som ska besluta om ledighet. Rektorn får dock uppdra åt någon annan (lärare) att fatta beslut om ledigheter upp till tio dagar (7 kap. 17 och 18 §§ skollagen [2010:800]).

Sedan några år har rektorn en skyldighet att utreda upprepad och längre frånvaro, både giltig och ogiltig (7 kap. 19 a § skollagen). Omfattande frånvaro är en varnings-signal om att en elev riskerar att inte klara av sin utbildning. Det är viktigt att utreda orsaker till frånvaro så att eleven kan få det stöd som behövs för att uppnå utbildnings-målen.

Trots reglerna om närvaroplikt och frånvaro så förekommer det att elever är borta från enligt läroplanen obligatorisk undervisning. Enligt Talis (år 2013) har den svenska skolan högst andel ogiltig frånvaro. Även den giltiga frånvarons omfattning är oroande.

Det är ofta elever som lever i ett hedersrelaterat sammanhang, främst flickor, som är frånvarande från undervisning i idrott och hälsa, särskilt simundervisning, samt sex- och samlevnadsundervisning. Enligt rapporten Hedersrelaterat förtryck och våld i Stockholms stad (Schlytter, A., Högdin, S., Ghadimi, M., Backlund, Å. och Rexvid, D., år 2009) levde 23 procent av flickorna med oskuldsnormer, 16 procent med sexuell kontroll, 11 procent med villkorat deltagande i samhället och 7 procent med

begränsningar, hot och våld. Nätverket Varken hora eller kuvad presenterade en undersökning som gjorts i några av Stockholms förorter, som visar att 28 procent av alla flickor i studien kände sig mycket hårt kontrollerade av sina föräldrar. 1 063 niondeklassare på 13 skolor runt om i Uppsala kommun har fått svara på en enkät rörande hedersrelaterat våld och förtryck. 46 procent av de flickor som uppgivit att de inte själva får välja framtida partner uppger att de även utsätts för fysiskt våld och 61 procent för psykiskt våld i hemmet. Motsvarande siffror för pojkar är 36 respektive 44 procent.¹ Särskilt efter loven kan ungdomar befinna sig utomlands mot sin vilja på grund av bortgifte.

För att få godkänt betyg i slutet av årskurs 6 ska eleven kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge. Dessutom ska eleven kunna badvett och säkerhet vid vatten vintertid samt kunna hantera nödsituationer vid vatten. För att få godkänt betyg i slutet av årskurs 9 ska eleven kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge. Dessutom ska eleven kunna första hjälpen och hjärt- och lungräddning. Därutöver ska eleven kunna badvett och säkerhet vid vatten vintertid samt kunna hantera nödsituationer vid vatten.

Regeringen tog i januari 2016 emot utredningen ”Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera” (SOU 2016:94). Denna utredning har under dessa år inte lett till någon lagrådsremiss eller proposition. I utredningen konstateras tidigt att det behövs en enhetlig definition av problemet med frånvaro, då det idag fattas en sådan. Enligt rapporten förekommer det också en stor variation i när skolor reagerar och vidtar åtgärder vid frånvaro. Ett skäl till detta är att det saknas en definition för när frånvaro ska anses som problematisk. För de elever som uteblir från undervisning till följd av hedersrelaterat förtryck och våld krävs att systemet snabbt fångar upp dessa barn och ungdomar så att stöd, insatser och eventuellt skydd kan sättas in tidigt. Vid upprepad eller längre frånvaro i de obligatoriska skolformerna ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt.

Jag anser dock att det krävs vidare och tydligare satsningar på området. Det är inte en acceptabel ordning, i ett land där vi har skol- och närvaroplikt, att elever uteblir från undervisningen utan giltiga skäl och därmed riskerar ofullständig utbildning samt att i förlängningen hamna eller förbli i utanförskap. Simundervisningen handlar även om säkerhet i vattnet och kan vara avgörande vid nödsituationer och livräddning. Undervisning om sexualitet, relationer och sexuell hälsa är viktig inte minst för elever som lever med hedersrelaterat förtryck och våld.

Det behövs en grundlig uppföljning av frånvaron i grundskolan, dess omfattning och orsaker, detta för att komma åt frånvaron i grundskolan och begränsningar på grund av hedersrelaterat förtryck och våld.

Marta Obminska (M)

¹ UNG 018 – En kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala. Tris – tjejers rätt i samhället, januari 2019.